

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก

Cooperation between Public and Private Sectors in Promotion of Recycled Garbage for Exporting

อรัญญา ลอสิอเลิศ¹

10.14456/jrgbsrangsit.2018.30

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้มี 3 ประการเพื่อ (1) ศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก (3) ศึกษา รูปแบบ ระบบความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก ปัจจุบันภาครัฐมี นโยบาย แผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ประสิทธิภาพในการส่งออกขยะรีไซเคิล อย่างเป็นรูปธรรม 2) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก พบว่า ผู้ร่วมค้าในธุรกิจรีไซเคิลควรให้ความร่วมมือกันในธุรกิจ เพื่อสร้างความเข้มแข็งมากขึ้นควรทำธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา มีการเปิดประมูลอย่างเสรี ไม่มีอำนาจมืดแอบแฝง ตลอดจนเรื่อง Logistics 3) รูปแบบ ระบบความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก พบว่า ในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงที่เป็นองค์กรกลางที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแก้ปัญหาขยะทั้งระบบ ดังนั้น รัฐควรจัดตั้งองค์กรกลางในการกำกับดูแล นโยบายการแก้ปัญหาขยะทั้งระบบ และการให้คำปรึกษาแนะนำด้านเทคนิค วิชาการจัดการขยะแก่องค์กรต่างๆ จึงส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมให้ใช้เทคโนโลยีสะอาด (clean technology)

นอกจากนี้ การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการอุตสาหกรรมขยะรีไซเคิล พบว่า ภาครัฐมีการเปลี่ยนบทบาทจากผู้ควบคุม เป็นผู้กำกับดูแล และอำนวยความสะดวกให้กับธุรกิจรีไซเคิล การจัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในสภาวะการณ์ ปัจจุบัน ได้มีชุมชนหลายชุมชน ที่ได้ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน จัดทำกิจกรรมการมีส่วนร่วม เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน, ขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาประศาสนศาสตร์คุณภูมิบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the cooperation between the public and private sectors for promoting recycled garbage to export, (2) to study the problems and obstacles of cooperation between the public and private sectors for promoting recycled garbage to export, (3) To study the system and format of cooperation between the public and private sectors for promoting recycled garbage to export. The data qualitative collected data were analyzed using content analysis, transcripts and descriptive lectures.

The research results were summarized as follows: (1) The Cooperation between Public and Private Sectors for Promoting Recycled Garbage to Export The results showed that. Government policies related to The development of efficiency in the export of recyclable waste has shown that the government currently has a policy on project plans related to development. Efficient recycling of waste. (2) Problems and obstacles of the cooperation between the public and private sectors for promoting recycled garbage to export: These businessmen of garbage-recycling should cooperate in the business to be stronger which require straightforwardness business. (3) The format and system of the cooperation between the public and private sectors for promoting recycled garbage to export: there is no central organization who directly responds making policies and solving problems about garbage-recycling. The government should establish a central organization for making policies and solving problems about garbage-recycling which can provide technical advice to various organizations. It can also encourage the garbage-recycling industry to use clean technology.

In addition The role of government: The government has shifted its role from executor to supervisor who provides convenient service. Government policies related to promoting and developing recycled garbage to export: the government has a program of projects related to the promoting and developing recycled garbage to export. The garbage management system is designed to meet the needs of both the private sector and the private sectors in the preparation of the garbage database. The garbage database covers production, import, export, consumption and waste-reproducing.Cooperation between the public and private sectors for promoting recycled garbage to export: Some communities has cooperated with the public and private sectors to find a solution to the problem of solid waste.

Keywords: Cooperation between Public and Private Sectors, Recycled Garbage for Exporting

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงจำนวนประชากรในประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความต้องการอุปโภคและบริโภคเพิ่มขึ้น และแน่นอนว่าย่อมเป็นสาเหตุของการเกิดขยะมูลฝอยซึ่งปัจจุบันคนไทยผลิตขยะออกมา 27.04 ล้านตันต่อปี หรือประมาณ 74 หมื่นตันต่อวัน หรือคนละ 1.14 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งจะถูกส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องเพียง 9.59 ล้านตัน (ร้อยละ 36) ส่วนที่เหลือนำไปกำจัดไม่ถูกต้อง 11.69 ล้านตัน มีขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ 5.76 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 21 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ จึงเกิดเป็น “ขยะสะสม” ในบางพื้นที่ กลายเป็นปัญหาหมอกควัน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและแพร่สารพิษที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพแก่ประชาชน รวมถึงลดประสิทธิภาพการระบายน้ำซึ่งเป็นอีกสาเหตุของน้ำท่วม การส่งเสริมให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการขยะ โดยลดปริมาณการเกิดขยะที่ต้นทาง นับเป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้ปัญหาขยะที่มีปริมาณมากของประเทศไทยลดลงได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนก่อให้เกิดความเข้มแข็งร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยการรวมพลังเป็น “ประชารัฐ” ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคครัวเรือน หรือภาคประชาชน ทุกภาคส่วน ร่วมกันแก้ปัญหาขยะอย่างยั่งยืน

จากปัญหาเหล่านี้ ทำให้การจัดการขยะเป็นปัญหาที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญมาก และพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศไว้เป็น “วาระแห่งชาติ” เรื่องการจัดการปัญหาขยะ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 พร้อมกำหนด “โรดแมป” การจัดการขยะและของเสียอันตราย โดยมีการดำเนินการมาตรการต่างๆ ตามโรดแมปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ยังให้ความเห็นชอบ “แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ” (พ.ศ.2559-2564) มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำ “แผนปฏิบัติการประเทศไทยไร้ขยะตามแนวทางประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติการจัดการขยะระยะสั้นภายใต้แผนแม่บทดังกล่าว

ในการจัดการขยะของประเทศไทยในปัจจุบัน มีหลายหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง อาทิเช่น สำนักงานเขตต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร เทศบาลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น และอีกหลายหน่วยงานที่มีบทบาทในเชิงสนับสนุนเช่น กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ อาทิเช่น บริษัทรับกำจัดกากของเสีย และสถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ สามารถจัดแบ่งออกเป็น 3 ภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน

การเพิ่มอัตราการรีไซเคิลให้สูงขึ้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ (1) ภาครัฐ ซึ่งเป็นภาคส่วนที่สำคัญที่สุดในการจัดการขยะ เนื่องจากภาครัฐ ประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ที่มีการกิจเกี่ยวกับการจัดการขยะ (2) ภาคเอกชน ซึ่งประกอบด้วย สถานประกอบการและ โรงงานอุตสาหกรรมเป็นภาคส่วนที่เป็นแหล่งกำเนิดขยะที่สำคัญ เป็นผู้ผลิตสินค้าเพื่อการจำหน่าย ซึ่งส่วนใหญ่สินค้าที่ผลิตจะมีการหีบห่อภายหลังบรรจุภัณฑ์ดังกล่าวจะกลายเป็นขยะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นภาระต่อการจัดการ (3) ภาคประชาชน ซึ่งเป็นภาคส่วนที่สำคัญที่สุดต่อการเพิ่มอัตราการรีไซเคิล เนื่องจากเป็นหน่วยที่ใหญ่ที่สุดในสังคม เป็นผู้บริโภคสินค้าและก่อให้เกิดขยะ ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมการรีไซเคิลให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย)

รัฐบาลให้การสนับสนุนธุรกิจรีไซเคิลโดยทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Thailand Board of Investment: BOI) ได้ออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนใหม่เกี่ยวกับกิจการที่นำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิล โดยในการคัดแยกจะได้รับการยกเว้นภาษีนิติบุคคลเป็นระยะเวลา 5 ปี เป็นสัดส่วนร้อยละ 100 ของเงินลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน) และยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรและหากเป็นกิจการที่อยู่ในกรณีคัดแยกที่มีกระบวนการแปรรูปเพิ่มเติมหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์อีกจะได้รับการยกเว้นภาษีนิติบุคคลเป็นระยะเวลาสูงถึง 8 ปี เป็นสัดส่วนร้อยละ 100 ของเงินลงทุน (ไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน) และยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร ดังนั้น ผู้ลงทุนเข้าธุรกิจรีไซเคิลจะมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อจำนวนการผลิตของพลาสติกรีไซเคิลเพิ่มขึ้น ให้ธุรกิจพ่อค้ากลางรับซื้อของง่ายขึ้น

สำหรับอุตสาหกรรมพลาสติกรีไซเคิลของไทยในปัจจุบัน มีทั้งกลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่ทำธุรกิจแบบครบวงจรตั้งแต่รับซื้อขยะพลาสติกเพื่อเข้ากระบวนการบดหรือย่อยไปจนถึงกระบวนการหลอมและตัดเม็ดพลาสติก และกลุ่มผู้ประกอบการรายเล็กที่ดำเนินธุรกิจในการรวบรวมการใดกระบวนการหนึ่งเพียงอย่างเดียว อาทิ ธุรกิจรับซื้อ-ขายขยะพลาสติก ธุรกิจบดหรือย่อยพลาสติก ธุรกิจหลอมและตัดเม็ดพลาสติกรีไซเคิล เป็นต้น ซึ่งธุรกิจรายเล็กเหล่านี้จะใช้เครื่องจักรน้อยชิ้นและใช้เงินลงทุนน้อย การรีไซเคิลพลาสติกสูงขึ้นระดับ ร้อยละ 40 เนื่องจากเม็ดพลาสติกรีไซเคิลสามารถนำไปขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกใหม่ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ของเล่นเด็ก ขวดสารเคมี ขวดน้ำยาซักล้าง ถังน้ำ เฟอร์นิเจอร์ ชิ้นส่วนรถยนต์, ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ หรือ แม้แต่การนำเม็ดพลาสติกรีไซเคิลจากขวด PET เป็นต้น ประกอบกับความต้องการลดต้นทุนการผลิตของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น รวมทั้งกระแสนิยมการสนับสนุนการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก (Corporate Social Responsibility: CSR) ทำให้ความต้องการเม็ดพลาสติกรีไซเคิลในไทยมีอัตราการเติบโตสูงในปัจจุบันอุตสาหกรรมขยะรีไซเคิลจะยังมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากการที่มีกลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่เข้ามาลงทุนทำธุรกิจรีไซเคิลในไทยมากขึ้น ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ โดยกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าวจะมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านระบบการจัดการขยะรีไซเคิล โดยเฉพาะขั้นตอนการคัดแยกขยะ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญต่อการนำขยะพลาสติกที่มีเป็นจำนวนมากในชุมชนมาคัดแยกตามประเภทการใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงสุดต่อขยะพลาสติก และยังสามารถต่อยอดคุณภาพการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์พลาสติกใหม่อีกด้วย (บ้านเมืองไทย, 2558)

ปัจจุบัน “การรีไซเคิลขยะ” เป็นรูปแบบของการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดกระบวนการหนึ่งและน่าจะเป็นโอกาสสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความสนใจทำธุรกิจแปรรูปขยะ เนื่องจากทำได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีที่สูงมากนักเมื่อเทียบกับการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน ทั้งนี้ การนำขยะมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลด้วยการนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ขยะหลายเท่าตัว ซึ่งธุรกิจขยะรีไซเคิลไม่จำกัดอยู่เพียงแต่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ปัจจุบันธุรกิจขยะรีไซเคิลได้กระจายออกไปทั่วโลกอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก

3. เพื่อศึกษา รูปแบบ ระบบความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก

จากการทบทวนข้อมูล เอกสาร ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นกรอบในการศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก ในครั้งนี้ ดังภาพที่ 1 (กรอบแนวความคิด)

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออกครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก 3) เพื่อศึกษา รูปแบบ ระบบความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก โดยในการศึกษาด้านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกงานเขียนออกเป็น 8 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ (public policy)
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (policy implementation)
3. แนวคิด / ทฤษฎี การบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การจัดการ
5. แนวคิด / ทฤษฎี ความร่วมมือ
6. ยุทธศาสตร์ นโยบาย ด้านการส่งเสริมการส่งออก
7. ยุทธศาสตร์ นโยบาย ด้านการส่งเสริม กิจการขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (document research) เช่น นโยบายของรัฐบาล ระเบียบ ข้อบังคับ กฎกระทรวง หนังสือราชการ บันทึก รายงานการประชุม เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลทางเอกสารที่ใช้มี 2 ประเภท คือ ข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นต้น (primary sources) อันได้แก่ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นรอง (secondary sources) อันได้แก่ หนังสือ บทความ งานวิจัย วารสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

4. สรุปผลการวิจัย

การรีไซเคิลขะรินั้น เป็นรูปแบบของการนำขะกลับมาใช้ประโยชน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด กระบวนการหนึ่งและน่าจะเป็นโอกาสสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความสนใจทำธุรกิจแปรรูปขะ เนื่องจากทำได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีที่สูงมากนักเมื่อเทียบกับการแปรรูปขะเป็นพลังงาน ทั้งนี้ การนำขะมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลด้วยการนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ขะหลายเท่าตัว ซึ่งธุรกิจขะริไซเคิลไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ปัจจุบันธุรกิจขะริไซเคิลได้กระจายออกไปทั่วโลกอีกด้วย

จากสภาพปัญหาของขะมูลฝอย ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และมีการนำมารีไซเคิลให้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ รวมถึงขยายตัวเป็นธุรกิจขะริไซเคิลเพื่อการส่งออกตามที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้ผู้ศึกษามุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออกโดยกำหนดประเด็นศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ (1) ด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก (2) ด้าน

ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก (3) ด้านรูปแบบ ระบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออกเพื่อทราบถึงผลสำเร็จของด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนทราบถึง ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะ แนวทางรูปแบบ และกระบวนการของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก มีรายละเอียดกล่าวโดยสรุป ดังนี้

- 1) นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพในการส่งออกขยะรีไซเคิล พบว่า ปัจจุบันภาครัฐมีนโยบาย แผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ประสิทธิภาพในการส่งออกขยะรีไซเคิล อย่างเป็นทางการ
- 2) การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการอุตสาหกรรมขยะรีไซเคิล พบว่า ภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงบทบาท จากผู้ควบคุม เป็นผู้กำกับดูแล และอำนวยความสะดวกให้กับธุรกิจรีไซเคิล
- 3) การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก พบว่า ปัจจุบันภาครัฐมีนโยบาย แผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก ขยะรีไซเคิล อย่างเป็นทางการ
- 4) การพัฒนาตลาดธุรกิจขยะรีไซเคิลไทยเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ พบว่า ปัจจุบันกระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการจัดทำแผนการจัดการกากอุตสาหกรรม พ.ศ. 2558 - 2562 ภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการกำกับดูแลกากอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางอย่างครบวงจรครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักทุกฝ่าย
- 5) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก พบว่า ปัจจุบันมีการจัดทำโครงการร่วมกันระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนในการจัดทำฐานข้อมูลขยะตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต นำเข้าส่งออกปริมาณการบริโภคและการเกิดเป็นของเสียของขยะแต่ละประเภทเพื่อให้แต่ละหน่วยงานมีฐานข้อมูลขยะรีไซเคิลแบบเดียวกัน โดยภาคเอกชนจะจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวในช่วงปี พ.ศ. 2560 โดยร่วมกับภาครัฐ รวมถึงโครงการร่วมมือระหว่างภาครัฐกับผู้ประกอบการ โดยส่งเสริมให้กลุ่มผู้ประกอบการประกอบธุรกิจ
- 6) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก พบว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในสภาวะการณ์ ปัจจุบัน ได้มีชุมชนหลายชุมชน ที่ได้ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน จัดทำกิจกรรมการมีส่วนร่วม เพื่อหาทางแก้ไขปัญหามูลฝอยอย่างยั่งยืน
- 7) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก พบว่า ผู้ร่วมค้าในธุรกิจรีไซเคิลควรให้ความร่วมมือกันในธุรกิจ เพื่อสร้างความเข้มแข็งมากขึ้นควรทำธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา มีการเปิดประมูลอย่างเสรี ไม่มีอำนาจมืดแอบแฝง ตลอดจน เรื่อง Logistics เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากและในลำดับต้นๆ ของธุรกิจรีไซเคิล เนื่องจากกระบวนการ Logistics ทั้งภายนอกคือเรื่องต้นทุนภาคการขนส่ง และ ภายในเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้า การจัดวางสินค้า การขนถ่าย ลำเลียง เพื่อการหมุนเวียนของสินค้า อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) รูปแบบ ระบบความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก พบว่า ในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงที่เป็นองค์กรกลางที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแก้ปัญหาขยะทั้งระบบ ดังนั้น รัฐควรจัดตั้งองค์กรกลางในการกำกับดูแลนโยบายการแก้ปัญหาขยะทั้งระบบ และการให้คำปรึกษาแนะนำด้านเทคนิควิชาการจัดการขยะแก่องค์กรต่างๆ จึงส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมให้ใช้เทคโนโลยีสะอาด (clean technology)

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก ครั้งนี้พบว่า

1) สถานการณ์ปัจจุบัน พบว่าปัจจุบันระบบคัดแยกขยะมูลฝอยไม่สามารถดำเนินการได้ และไม่สามารถคัดแยกขยะมูลฝอยที่มีมูลค่าสำหรับนำไปจำหน่ายได้ ในขณะที่ระบบเตาเผาที่มีความสามารถในการกำจัดอย่างจำกัดอยู่ที่ 250 ตันต่อวัน ส่งผลให้มีปริมาณขยะที่ต้องนำไปฝังกลบเพิ่มขึ้นมากกว่าวันละ 250 ตัน โดยพื้นที่สำหรับการฝังกลบขยะมูลฝอยก็มีอยู่อย่างจำกัด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาหาแนวทางในการรับมือกับปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ต้องมีมาตรการที่สามารถแก้ไขปัญหาการจัดการขยะในปัจจุบันและในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน มีการนำทรัพยากรในขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนของเกาะภูเก็ต อย่างไรก็ตามจังหวัดภูเก็ตได้ร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยการสร้างเตาเผาขยะแห่งที่ 2 เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับปัญหาขยะล้นเมือง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายทางโดยมิได้พิจารณาถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริงที่ทำให้เกิดขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีทราธิป มาประสพ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ศรีทราธิป มาประสพ, 2551, น. บทคัดย่อ) จากการศึกษาวិจัยพบว่า การจัดการขยะที่ประเทศไทยดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นการแก้ปัญหาที่เน้นการกำจัดขยะด้วยวิธีต่างๆ เช่น การฝังกลบ การเผา และการเทกองกลางแจ้ง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายทางโดยมิได้พิจารณาถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริงที่ทำให้เกิดขยะอันได้แก่การผลิต การบริโภค และอรรถประโยชน์ การจัดการขยะในปัจจุบันเป็นไปในลักษณะของการวิ่งตามปัญหา จึงไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะเท่าที่ควร

2. การดำเนินการกำจัดขยะในรูปแบบ“ศูนย์กำจัดขยะรวม” ตามแนวคิด Karen et. al., (1997) ได้ให้ข้อพิจารณาว่า ในประเทศโลกที่สามที่มีกบปัญหาในกระบวนการจัดการขยะส่วนใหญ่มีลักษณะของการรวมศูนย์ในการจัดการ มีการสั่งการจากบนลงล่างโดยขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนหรือมีเพียงเล็กน้อย ใช้แนวทางการลงทุนด้านการจัดการขยะโดยใช้เทคโนโลยีเป็นหลัก กระบวนการจัดการมีลักษณะที่เป็นทางการโดยปฏิเสธระบบที่ไม่เป็นทางการที่มีเป็นจำนวนมากในเมืองของกลุ่มประเทศโลกที่สามเมื่อเกิดปัญหาที่จะเพิ่มเติมด้วยการเลือกใช้ระบบ หรือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้และเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งธนาคารโลกได้คำนวณว่า ประเทศในแถบเอเชียต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายประมาณจากโรงงานกำจัดขยะที่นำเข้าจากฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และอเมริกานกว่า 50,000 ล้านดอลลาร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ มิได้ก่อให้เกิดความยั่งยืน และกระบวนการจัดการที่ยั่งยืน

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ มีการเก็บรวบรวมขยะไปทิ้งแต่ไม่ได้มีการคัดแยกขยะต้นทาง ส่วนใหญ่ทิ้งขยะไม่แยกตามประเภทของถังขยะ โดยมากเป็นขยะสดหรือขยะอินทรีย์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมซึ่งบดบังภูมิทัศน์ความสวยงาม ส่งกลิ่นเหม็นและความรำคาญใจให้กับประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านการเก็บรวบรวม ด้านการคัดแยก และด้านการกำจัดกระทำอยู่เป็นบางครั้งเท่านั้น ส่งผลให้มีปัญหาการจัดการขยะบนเกาะภูเก็ตเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ วงศ์ศิริวิมล (2552, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดการขยะโดยมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาขยะในชุมชน ได้แก่ปัญหาขยะล้นถัง ขยะตกค้าง และบริเวณจุดทิ้งขยะมีสภาพสกปรกและมีกลิ่นเหม็นรบกวน สาเหตุของปัญหาคือการที่ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ โอสดีทรัพย์ (2550, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลดอยสะเก็ด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ด้านประชาชนให้ความเห็นว่า เทศบาลตำบลดอยสะเก็ดควรหา

แนวทางประสานร่วมมือกับทุกภาคส่วนแบบมีส่วนร่วม โดยมีการวางแผนงานในส่วนของการจัดการปัญหาในระยะที่ระบบซึ่งประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหาและการกำจัดการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการระยะ ทั้งนี้ต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายการจัดการปัญหาในระยะในพื้นที่เทศบาลตำบลคอยสะเกิดและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคอยสะเกิดให้มีการจัดการระยะอย่างถูกต้องตามหลักการจัดการระยะ 5 R รูปแบบของการจัดการระยะของเทศบาลตำบลคอยสะเกิด แบ่งแยกบทบาทในการจัดเก็บขยะให้เทศบาลรับผิดชอบ และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นฝ่ายรับผิดชอบในการกำจัดขยะ โดยมีส่วนกลางเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณ ยังไม่มีความเหมาะสม ดังนั้นการจัดการปัญหาขยะของเกาะภูเก็ตจึงมีระบบการจัดการที่ยังขาดการบริหาร การจัดการระยะที่ดี ขาดการพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง อีกทั้งรูปแบบการจัดการระยะยังคงเป็นไปในลักษณะการใช้เทคโนโลยีเป็นหลักในการแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ จึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมจากผู้ผลิตขยะต้นทาง

3) แนวทางการจัดการระยะนี้ สอดคล้องกับ Certo and Peter (1991) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ คือวิธีการดำเนินงานที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และสอดคล้องกับไวริช (Wehrich, 1982) อังใน สุมิตร สุวรรณ, 2554) ที่กล่าวว่า การได้มาซึ่งยุทธศาสตร์นั้น ได้มาจากที่ได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม การเริ่มคิดหาแนวทางที่เหมาะสม โดย เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งหลัก (key internal strength) ใช้อักษรย่อ S เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อนหลัก (key internal weakness) ใช้อักษรย่อ W เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสหลัก (key external opportunities) ใช้อักษรย่อ O ได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม การเริ่มคิดหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสม โดย เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งหลัก (Key internal Strength) ใช้อักษรย่อ S เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อนหลัก (key internal weakness) ใช้อักษรย่อ W เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสหลัก (key external opportunities) ใช้อักษรย่อ O เขียนรายการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคหรือภัยคุกคามหลัก (key external threats) ใช้อักษรย่อ T เขียนลงในตารางเมตริกซ์แล้วจับคู่กันระหว่างจุดแข็งหลัก-โอกาสหลัก (SO), จุดแข็งหลัก-อุปสรรคหลัก (ST), จุดอ่อนหลัก-โอกาสหลัก (WO), จุดอ่อนหลัก-อุปสรรคหลัก (WT) จากแนวทางหมดในแต่ละช่องในตารางเมตริกซ์ตัดสินใจเลือกแนวทางที่จะเกิดผลสูงสุดมาเป็นแนวทางหลักพร้อมทั้งมาตรการรองรับ

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การนำนโยบายไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการร่วมมือขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ในการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิล เพื่อการส่งออก ผู้วิจัย เห็นว่า นอกจากการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ที่จะต้องช่วยกันการจัดการภาครัฐ เพื่อการส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ตามที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาในเรื่องของ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออกที่เกิดขึ้น โดยกำหนดประเด็นศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) ด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก

2) ด้านปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก

3) ด้านรูปแบบ ระบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก เพื่อทราบถึงผลสำเร็จของด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนทราบถึงปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะ แนวทาง รูปแบบ และกระบวนการของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

จากสภาพปัญหาของขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และมีการนำมารีไซเคิลให้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ รวมถึงขยายตัวเป็นธุรกิจขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออกตามที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้ผู้ศึกษามุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก

อุตสาหกรรมพลาสติกรีไซเคิลของไทยในปัจจุบัน มีทั้งกลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่ทำธุรกิจแบบครบวงจรตั้งแต่รับซื้อขยะพลาสติกเพื่อเข้ากระบวนการบดหรือย่อยไปจนถึงกระบวนการหลอมและตัดเม็ดพลาสติก และกลุ่มผู้ประกอบการรายเล็กที่ดำเนินธุรกิจในการบดหรือย่อยพลาสติกเพียงอย่างเดียว อาทิ ธุรกิจรับซื้อ-ขายขยะพลาสติก ธุรกิจบดหรือย่อยพลาสติก ธุรกิจหลอมและตัดเม็ดพลาสติกรีไซเคิล เป็นต้น ซึ่งธุรกิจรายเล็กเหล่านี้จะใช้เครื่องจักรน้อยชิ้นและใช้เงินลงทุนน้อย การรีไซเคิลพลาสติกสูงขึ้นระดับ 40% เนื่องจากเม็ดพลาสติกรีไซเคิลสามารถนำไปขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกใหม่ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ของเล่นเด็ก ขวดสารเคมี ขวดน้ำยาซักล้าง ถังน้ำ เฟอร์นิเจอร์ ชิ้นส่วนรถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ หรือแม้แต่การนำเม็ดพลาสติกรีไซเคิลจากขวด PET เป็นต้น ประกอบกับความต้องการลดต้นทุนการผลิตของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น รวมทั้งกระแสการสนับสนุนการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก (Corporate Social Responsibility: CSR) ทำให้ความต้องการเม็ดพลาสติกรีไซเคิลในไทยมีอัตราการเติบโตสูงในปัจจุบันอุตสาหกรรมขยะรีไซเคิลจะยังมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากการที่มีกลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่เข้ามาลงทุนทำธุรกิจรีไซเคิลในไทยมากขึ้นทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ โดยกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าวจะมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านระบบการจัดการขยะรีไซเคิล โดยเฉพาะขั้นตอนการคัดแยกขยะ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญต่อการนำขยะพลาสติกที่มีเป็นจำนวนมากในชุมชนมาคัดแยกตามประเภทการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงสุดต่อขยะพลาสติก และยังส่งผลดีต่อคุณภาพการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์พลาสติกใหม่อีกด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ปัจจุบัน “การรีไซเคิลขยะ” เป็นรูปแบบของการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด กระบวนการหนึ่งและน่าจะเป็น โอกาสสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความสนใจทำธุรกิจแปรรูปขยะ เนื่องจากทำได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีที่สูงมากนักเมื่อเทียบกับการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน ทั้งนี้ การนำขยะมาเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลด้วยการนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ขยะหลายเท่าตัว ซึ่งธุรกิจขยะรีไซเคิลไม่จำกัดอยู่เพียงแค่นี้ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ปัจจุบันธุรกิจขยะรีไซเคิลได้กระจายออกไปทั่วโลกอีกด้วย

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออกพบว่า จากปัญหาเหล่านี้ ทำให้การจัดการขยะเป็นปัญหาที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญมาก และพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศไว้เป็น “วาระแห่งชาติ” เรื่องการจัดการปัญหาขยะ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 พร้อมกำหนด “โรดแมป” การจัดการขยะและของเสียอันตราย อีกทั้งรัฐบาลควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจรีไซเคิลอย่างมาก เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมช่วยลดการนำเข้าทรัพยากร ช่วยให้มีการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่พร้อมทั้งจัดหาแหล่งของตลาดและโรงงานรับซื้อที่มีคุณภาพมีมาตรฐานของราคา มีการประกันราคา 4 รวมถึงส่งเสริมให้ธุรกิจรีไซเคิลมีโอกาสง่ายต่อการเข้าถึงสถาบันการเงินภาครัฐ และพวกสินเชื่อต่างๆ โดยมีดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

1) การกำหนดแนวทางการส่งเสริมนโยบายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการมาเป็นลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากสภาพการณ์ของสังคมโลกและสังคมไทย จากโจทย์ที่ประเทศนี้จะต้องรับมือจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง “ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิล” ให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากลและสอดคล้องกับสังคมโลกยุคใหม่โดยดำเนินการร่วมมือเชิงรุกด้านการศึกษาขององค์การระหว่างประเทศและประเทศต่างๆ และผลักดันไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ของคุณภาพการบริหารจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก และสนับสนุนการจัดการความรู้ภายในองค์กรอีกด้วย

2) การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก ปัจจุบันมีการสร้างโมเดลธุรกิจรีไซเคิลเพื่อวางระบบให้มีการควบคุมการจัดตั้งธุรกิจ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของรัฐ ด้วยการขอรับใบอนุญาตจากกรมการปกครองมีการจัดเก็บภาษีประจำปีแบ่งตาม ประเภทและขนาดของธุรกิจ และผู้ประกอบการ เป็นต้น ควรมีการสอบวัดความรู้เพื่อขอใบอนุญาตในการประกอบการ (license) เพื่อปฏิบัติตาม พรบ.การค้าของเก่าและการขายทอดตลาดได้ และหากฝ่าฝืน กระทำผิดกฎหมายก็จะถูกดำเนินการตามกฎหมายตั้งแต่ตั้งต้นจนกระทั่งการจับปรับ ยึดใบอนุญาต สถานประกอบการธุรกิจ ตลอดจน ใบอนุญาตของผู้ประกอบการธุรกิจด้วย

3) การสนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก อาทิ การยกเลิกการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 และการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อน เช่นภาษีสิ่งแวดล้อม เทศบาลปีละ 2,000 บาท ภาษีโรงเรือนค้าของเก่าปีละ 100,000 บาท ค่าใบอนุญาตค้าของเก่าปีละ 5,000 บาท ภาษีป้าย ภาษีสรรพากร ค่าใบอนุญาตประกอบการกิจการ โรงงาน เป็นต้น ที่มีมากมายหลายรายการเกินไป ให้เหลือเพียงการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมทั้งประเภท และอัตราภาษี อีกทั้งควบคุมผู้ร่วมค้าในธุรกิจรีไซเคิลในการทำธุรกิจโดยตรงไปตรงมา มีการเปิดประมูลอย่างเสรีไม่มีการทุจริตในกาประมูล และไม่มีอำนาจมีดแอบแฝง

4) การปรับปรุงการพัฒนามาตรฐานตรวจสอบการขนส่งกากอุตสาหกรรม โดยมีมาตรการและโครงการ/กิจกรรมเพื่อสนับสนุนพัฒนาขะริไซเคิลเพื่อการส่งออก เช่น (1) ยกเว้นมาตรฐานโรงงานรับบำบัด/กำจัดกากอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับโรงงานผู้ก่อกำเนิดกากอุตสาหกรรม (2) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์กากในโรงงานผู้ก่อกำเนิดกากอุตสาหกรรมและลดปริมาณกากอุตสาหกรรมที่ต้องฝังกลบ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความ

เข้าใจของภาคอุตสาหกรรม ในการจัดการภาคอุตสาหกรรมตามหลัก 3Rs และส่งเสริมการใช้ประโยชน์และลดปริมาณ ภาคอุตสาหกรรมที่ต้องกำจัด

5) การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของทั้งสองฝ่ายมากที่สุด เพราะการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการร่วมกันเผยแพร่ผลงานทางวิชาการจะช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการซึ่งกันและกัน

6) การสนับสนุนให้รัฐบาลให้มีการก่อตั้งอุตสาหกรรมรีไซเคิลสำหรับประเทศไทย และรณรงค์ให้ผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบหรือไม่มีใบอนุญาต ให้เข้าสู่ระบบให้มากขึ้น ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการร่วมแก้ปัญหาเชิงนโยบาย หรืออาจรวมถึงการปรับแก้กฎหมายผังเมืองเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นที่อาจเป็นไปได้ที่จะมีส่วนช่วยในนโยบายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก บรรลุผลสัมฤทธิ์และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ยังคงต้องอาศัยความร่วมมือและร่วมใจกันทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่จะช่วยกันผลักดันให้นโยบายการส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ อีกทั้งการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน และต่างประเทศ มีเป้าหมาย คือ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งด้านวิชาการ เทคโนโลยี จัดหาพื้นที่รองรับการจัดการภาคอุตสาหกรรมในอนาคต

โดยเห็นว่า ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทั้ง ในเรื่อง ปัญหา อุปสรรค การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออกให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออกในการบริหารรัฐกิจของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย

2) ควรมีการศึกษานโยบาย แผนงาน โครงการงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออกไปปฏิบัติ

3) ควรนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ ไปศึกษาถึงรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมขยะรีไซเคิลเพื่อการส่งออก ว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2553). *การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2550). *คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: อุทยานพิมพ์.
- กรมควบคุมมลพิษ. *สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย*. (2551). *คู่มือแนวทางการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์ การพิมพ์ (1977).
- กรมอนามัย. (2546). *การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ*. นนทบุรี: โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์.
- กรมอนามัย. *สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม*. (2544). *การจัดการมูลฝอยของเทศบาลในประเทศไทย: สถานการณ์ในปัจจุบันและทิศทางในอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- Kevin Lane Keller, James A. Narus. (2017). *HBR's 10 Must Reads: On Strategic Marketing*. Publisher Harvard: Business Review Press.
- Jang, Yong-Chul; Lee, Cargo; Yoon, Oh-Sub and Kim, Hwidong. (2006). Medical waste management in Korea. *Journal of Environmental Management*. 80, (2) (July), 107-115. Retrieved August 7, 2013 from Science Direct.
- Keraminiyage, K. (2009, Special Issue). Achieving success in collaborative research: The role of virtual research Environments. *IT Con*, 14, 59-69.
- Kettl, D.F. (2005). *The global public management revolution* (2nd ed.). Washiton, DC.: Brooking Institution Press.